

Zvonimir Šostar, ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo 'Dr. Andrija Štampar', govori o temeljnim zadaćama Zavoda, važnosti prevencije i ciljevima novog projekta Ekološka karta Grada Zagreba

Pokrenuli smo prvu regionalnu mrežu kontrole kvalitete i sigurnosti hrane

MARINA BILUŠ
marina.bilus@poslovni.hr

Mreža osnovana na inicijativu Nastavnog zavoda za javno zdravstvo 'Dr. Andrija Štampar' okuplja najeminentnije institucije i laboratorije u osam zemalja regije

Sa Zvonimirom Šostarom, ravnateljem Zavoda za javno zdravstvo 'Dr. Andrija Štampar' razgovarali smo o važnosti prevencije, Mreži za kontrolu kvalitete i sigurnosti hrane jugoistočne Europe te novom projektu Ekološke karte Grada Zagreba.

Dugi niz godina držali ste u rukama konce najzahtjevnijeg lokalnog zdravstvenog sustava u državi, onog zagrebačkog, a sada ste na čelu institucije na kojoj počiva kompletna zdravstvena prevencija. Što je ključno za uspješno rukovođenje toliko značajnim, a izuzetno delikatnim resorima?

Za upravljanje ovim delikatnim područjem potrebno je duboko poznavanje i uvažavanje prevencije, kao izuzetno važnog dijela zdravstvenog sustava, ali i struke koja se referira na cjelokupnu populaciju, odnosno društvo.

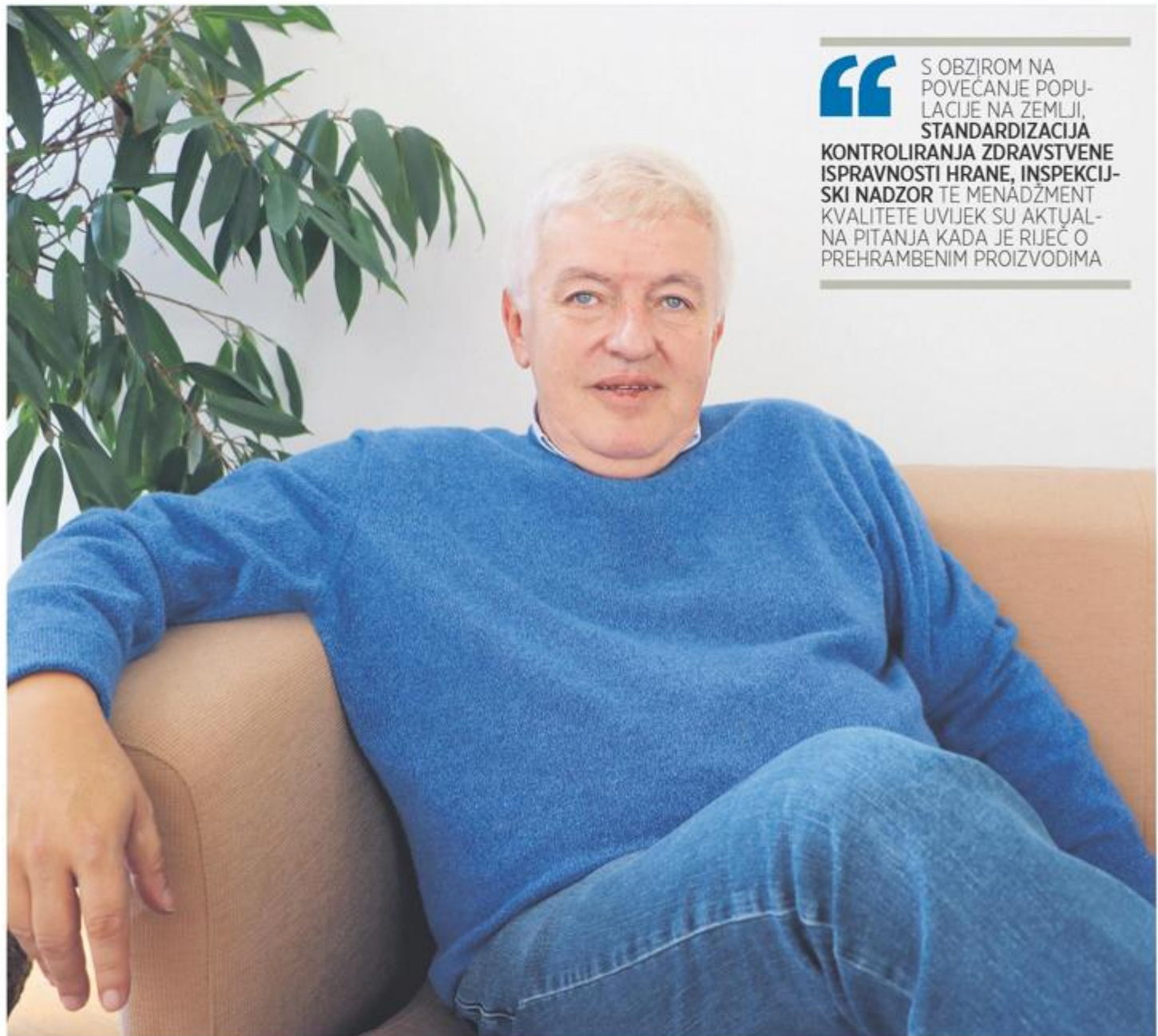
Posebno želim naglasiti da je bilo lako kreirati zdravstveni sustav kada na čelu Grada imate čovjeka iznimne socijalne, emocionalne, a usudio bih se reći i 'zdravstvene' osjetljivosti, kao što je gospodin Milan Bandić.

Osim toga, potrebna je određena širina u razumijevanju područja prevencije i unaprjeđenja zdravlja jer je za postizanje bilo kakvog ostvarenja, ali i kvalitete u tom području potreban multisektorski pristup. Delikatnost, kako vi kažete, leži i u razumijevanju zdravlja pojedinca u njegovom okruženju, rizičnih i vulnerabilnih skupina i široke populacije. Naravno, potrebno je i razumijevanje zdravstvenog sustava i svih ostalih segmenata društva, uključujući tu i sustave kao što su sustav obrazovanja, socijale, gospodarstva, mediji.

Koje su zapravo temeljne zadaće Zavoda za javno zdravstvo 'Dr. Andrija Štampar', ruku na srce potpuni djelokrug vaše institucije toliko je širok i bogat da je sve stavke teško i pobrojiti?

Temeljne zadaće Nastavnog zavoda za javno zdravstvo 'Dr. Andrija Štampar' su očuvanje i unaprjeđenje zdravlja građana.

Kada bismo to htjeli reći 'medicinskim rječnikom', rekli bismo prije svega: primarna i sekundarna prevencija koje uključuju brojna stručna područja i djelatnosti. Kada govo-

S OBZIROM NA POVEĆANJE POPULACIJE NA ZEMLJI, STANDARDIZACIJA KONTROLIRANJA ZDRAVSTVENE ISPRAVNOSTI HRANE, INSPEKCIJSKI NADZOR TE MENADŽMENT KVALITETE UVIJEK SU AKTUALNA PITANJA KADA JE RIJEČ O PREHRAMBENIM PROIZVODIMA

OBJEDINIT ČEMO POSTOJEĆE PODATKE O STANJU OKOLIŠA I NADOGRADITI IH DODATNIM PODACIMA ŠTO ĆE OLAKSATI DONOŠENJE ODLUKA

rimo o zdravlju i njegovom unaprjeđenju, potreban je široki pristup koji često uključuje i struke koje nisu primarno zdravstvene, iako je zdravstvo, naravno, nositelj prevencije i promicanja zdravlja.

U našem Zavodu provode se djelatnosti javnog zdravstva, epidemiologije, školske medicine, mikrobiologije, mentalnog zdravlja i zdravstvene ekologije. Ove djelatnosti nužno se povezuju i isprepliću u cilju ostvarenja svog cilja: sprječavanja pojave bolesti i unaprjeđenja zdravlja.

U Zavodu trenutno radi 40-tak doktora znanosti, pri čemu moram naglasiti da nas je Hrvatska agencija za znanost ocijenila kao jednu od najboljih zdravstvenih ustanova u Republici Hrvatskoj. Dokaz za ovu tvrdnju je eksponencijalni porast znanstve-

nih i stručnih radova, kojih su autori djelatnici našeg Zavoda. Iz ove aktivnosti proizašlo je više od 50 ugovora o suradnji s institutima i zavodima, kako u Hrvatskoj, tako i unutar Europske unije.

S ponosom mogu reći da je u Zavodu sjedište čak četiri referentna centra Ministarstva zdravstva i dva ovlaštena laboratorija Ministarstva poljoprivrede te Nacionalni referentni laboratorij Ministarstva poljoprivrede. Također, moram istaći da smo partnerski laboratorij (jedini u Hrvatskoj) te demo centar vodećih proizvođača analitičke opreme u svijetu.

Ovo nam omogućuje da u obavljanju analitičke djelatnosti kontinuirano koristimo demo uređaje koji predstavljaju vrhunska dostignuća moderne tehnologije, a da je pri tome

naša jedina obaveza razvijanje novih metoda na istima. Zahvaljujući svemu ovome naš Zavod je pokrenuo i osnovao Mrežu za kontrolu kvalitete i sigurnosti hrane jugoistočne Europe u kojoj su suosnivači čak iz osam zemalja, a do kraja godine je predviđeno učlanjenje vodećih zavoda, znanstvenih instituta, fakulteta i laboratorija iz još četiri zemlje.

Može li se reći da se vi zapravo bavite menadžmentom kontrole zdravlja, nišom koja u ovo suvremeno doba globalno dobiva posve novu, izuzetno duboku dimenziju, prije svega zbog rastuće potrebe za vrhunskom zdravstvenom zaštitom, ali i spretnim i lukrativnim upravljanjem resursima, financijskim osobito?

Da, moglo bi se reći da je moj posao

menadžment, odnosno upravljanje kontrolom, ali i očuvanjem i unaprjeđenjem zdravlja. Kontrolom zdravlja postizemo jednu vrlo važnu razinu.

Međutim, razina 'iznad' toga koja je također velikim dijelom naš posao i koju mi postizemo kroz rad naših stručnih i kvalitetnih djelatnika iz raznih područja je to zdravlje očuvati i unaprijediti. To nije uvijek lako, ali je korisno, svrhovito i samim time - ispunjavajuće.

Koliko je u našoj javnosti uopće osviještena važnost kontrole zdravlja i prevencije?

Valja naglasiti da je prevencija najjeftiniji i najučinkovitiji oblik liječenja. U javnosti se sve više spominje i uvažava važnost prevencije i kontrole zdravlja, što je velikim dijelom i rezultat rada stručnjaka koji se bave djelatnostima iz područja preventivne medicine i promicanja zdravlja, ali i svih ostalih djelatnosti.

I stručna javnost sve više prepoznaje važnost prevencije. No, ipak, potrebno je još puno rada, truda i razumijevanja ovog područja kako bi ono zauzelo zasluženo mjesto unutar struke, ali i u multisektorskim područjima koja se tiču očuvanja i unaprjeđenja zdravlja. Čine se iznimni naponi da se društvena svijest podigne na dovoljno visoku razinu, kako bi se shvatila njezina važnost.

Ne treba zanemariti ni uštede koje prevencija osigurava ukupnom zdravstvenom sustavu. Postoje li neke konkretne statistike o takvim uštedama i na što ukazuju?

Postoji procjena koja kaže da ćemo jednom uloženoj kunom u prevenciju postići učinak kao da smo uložili sedam kuna u liječenje. Dakle, jasno je koliko je prevencija 'jeftinija' i učinkovitija. Osim toga, ono što je nama liječnicima važnije ili bi to tako trebalo biti je ulaganje u zdravlje pojedinca i populacije. Najbolje ulaganje u zdravlje je - prevencija.

U tom smislu izuzetno važan može biti vaš projekt Centra za preventivno zdravlje. O čemu je konkretno riječ i u kojoj je fazi ta inicijativa?

Centar za preventivnu medicinu predstavlja jedinstven izlazak na zdravstveno tržište, gdje nudimo preventivne preglede i savjetovanja, test intolerancije na hranu (264, 176, 88 i 22 namirnice), izradu individualnih programa prehrane, izradu individualnog programa tjelesne aktivnosti i analizu tjelesne mase, brze medicinske testove, genetsko testiranje, ostale medicinske pretrage i usluge: EKG, spirometriju, biomagnetsku rezonancu, medicinsku limfnu drenažu, uklanjanje masnih nakupina radiofrekvencijskim i ultrazvučnim valovima i drugo.

Na raspolaganju vam je interdisciplinarni tim stručnjaka: liječnik specijalist javnoga zdravstva, profesor kinziologije, diplomirani inženjer prehrambene tehnologije - nutricionist, medicinska sestra i drugi stručnjaci prema potrebi.

Još jedan zanimljiv i jedinstven projekt predstavlja i međunarodna Mreža za kontrolu hrane. Koliko čujemo riječ je o skupini 8 država koje su se udružile u tu inicijativu, a sve se vodi iz Zagreba?

Industrija hrane jedna je od najvažnijih i najvećih industrija u svijetu. S obzirom na povećanje populacije na Zemlji, standardizacija kontroliranja zdravstvene ispravnosti hrane, inspeksijski nadzor te menadžment kvalitete (akreditacije i certifikacije hrane) uvijek su aktualna pitanja kada je riječ o prehranbenim proizvodima.

Ovo su ujedno i glavni ciljevi djelovanja Mreže za kontrolu kvalitete i sigurnosti hrane jugoistočne Europe (SEEN-FSQC), prve organizirane interesne skupine javnozdravstvenih ustanova, fakulteta i laboratorija u Europi, koja je osnovana s ciljem poboljšanja zdravlja i gospodarstva u cijeloj regiji. Mreža je osnovana na inicijativu Nastavnog zavoda za javno zdravstvo 'Dr. Andrija Štampar', s ciljem brige o zdravlju stanovništva, a kao potpora proizvođačima hrane unutar zemalja jugoistočne Europe. Članice Mreže su najeminentnije institucije i laboratoriji u 8 zemalja regije, uključujući zavode, odnosno institute za javno zdravstvo, fakultete koji na bilo koji način sudjeluju u postupku proizvodnje hrane, kao i veće privatne laboratorije. Ovakvim organiziranjem Mreža predstavlja čuvara ljudskog zdrav-

lja na ovim prostorima, a istovremeno i potporu gospodarstvenicima. **Pripremate projekt Ekološke karte Grada Zagreba. Pojasnite nam malo o čemu se tu radi?**

Prije svega, želio bih zahvaliti gradonačelniku Milanu Bandiću, na socijalnoj i zdravstvenoj osjetljivosti koju je pokazao podržavši pokretanje projekta 'Ekološka karta Grada Zagreba'.

U današnjem društvu 'ekološki' način razmišljanja i djelovanja predstavlja imperativ u svim aspektima života grada i njegovih stanovnika.

Voden idejom održivog razvoja Grad Zagreb ulaže velike napore u očuvanju i unaprjeđenju stanja okoliša, zdravlja i dobrobiti svih naših građana i budućih generacija. Na području Grada Zagreba provodi se čitav niz ispitivanja i monitoringa zdravstvene ispravnosti okolišnih čimbenika u svrhu procjene utjecaja na zdravlje ljudi te stanja okoliša.

Rezultate ispitivanja koriste različiti nadležni Uredi Grada u svojim područjima rada, ali na žalost, podaci nisu objedinjeni na jednom mjestu, što otežava dostupnost podataka koji su od ključne važnosti za provođenje politike i programa te u procesu

operativnog upravljanja zemljištem, prostorom i zaštitom životnog i radnog okoliša.

Isto tako, ne postoji cjeloviti prikaz 'nultog stanja' okoliša koje je neophodno kao podloga za postupanje i sanaciju u slučaju onečišćenja i incidentnih situacija te osnova procjene rizika za ljudsko zdravlje. Upravo zbog slabe dostupnosti podataka, građani Grada Zagreba nisu upoznati s opsegom svih ispitivanja i monitoringa koje provodi Grad Zagreb u suradnji s nadležnim institucijama i naporima koji se ulažu u zaštitu zdravlja i okoliša.

Svrha projekta je razvoj i operacionalizacija modela Ekološke karte Grada Zagreba, kao osnove za unaprjeđenje upravljanja životnom sredinom i unaprjeđenja zdravlja ljudi, a temelji se na sljedećim strategijama: Agendi 21 (UNEP), Agendi 21 (EU), Politici „Zdravlje za sve u 21. stoljeću“ (WHO), Akcijskom planu za poboljšanje kvalitete zraka Grada Zagreba, Okviru za izradu niskougledne strategije razvoja Republike Hrvatske i Razvojnoj strategiji Grada Zagreba.

Osnovni cilj Ekološke karte grada Zagreba je objediniti postojeće podatke o stanju okoliša (zrak, voda, tlo, interaktivnost s građanima...) i nadograditi ih dodatnim podacima koji će služiti nadležnim Uredima Grada Zagreba kao funkcionalni alat u procesu planiranja, izgradnje i korištenja zemljišta na području Grada Zagreba te građanima Grada Zagreba kao pregledna, jasna informacija o stanju okoliša. Integracijom raspoloživih podataka i informacija o prostoru i životnoj sredini u Gradu dobit će se sveobuhvatna slika o upravljanju prostorom i u tom smislu olakšati donošenje kvalitetnih odluka u politici obnove i daljnjeg razvoja Grada u skladu s održivim razvojem.

Pojednostavljen prikaz Ekološke karte grada Zagreba sa slikovitim prikazom relevantnih informacija bit će dostupan građanima Grada Zagreba putem internetskih stranica Grada i Nastavnog Zavoda za javno zdravstvo 'Dr. Andrija Štampar' te će se prikazivati i savjeti za zdravlje, korisne obavijesti građanima i druge važne informacije.

Dostignuća moderne medicine, mikrobiologije i toksikologije dio su vašeg svakodnevnog djelovanja, naime upravo se u vašoj instituciji provode testiranja za neke od najopasnijih i najneugodnijih bolesti i oboljenja, a čiji su rezultati često glavni putokaz za uspješno liječenje i ozdravljenje. Koje biste testove ovom prilikom izdvojili i što novo Zavod građanima nudi?

Naša klinička mikrobiologija je vodeća u području dijagnostike spolno-prenosivih infekcija. Prvi smo uveli rutinsku genotipizaciju HPV genotipova 16 i 18, koji imaju najviši onkogeni potencijal u izazivanju karcinoma vrsta maternice i anogenitalnih karcinoma.

Također, jedini u Hrvatskoj radimo dokaz bakterije Mycoplasma genitalium pomoću PCR metode te radimo multiplex PCR metode u dijagnostici spolnopenosivih infekcija, respiratornih te probavnih infekcija. ❖

POSTOJI PROCJENA KOJA KAŽE DA ĆEMO JEDNOM ULOŽENOM KUNOM U PREVENCIJU POSTIĆI UČINAK KAO DA SMO ULOŽILI SEDAM KUNA U LIJEČENJE

više na www.poslovni.hr

